

banerne (Statsbanenettet) er i Stand til at optage denne Trafik, og alene derfor kan under de nuværende Forhold Hovedbanernes forsvarlige Udvikling ikke stilles i anden Række.

Som bekendt er Loven af 27. Maj 1908 om Privatbaneanlæg endnu ikke afviklet, d. v. s. de paagældende Baneanlæg er endnu ikke *alle* bragte til Udførelse. Men dertil kommer, at for de alt i Henhold til denne Lov udførte Anlæg er Statens Bidrag kun delvis betalte. Der refterer endnu som ubetalt en Sum af ca. 7 Mill. Kr. foruden Tilskuddene til de ikke udførte, men dog koncessionerede Anlæg. Man har hidtil fulgt den Praksis paa hvert Aars Finanslov kun at bevilge en begrænset Sum til Fyldestgørelse af Kravene i Henhold til nævnte Lov. Denne Sum har gennemsnitlig andraget 1 Mill. Kr. aarlig. Fortsætter man efter det samme Princip, vil det endnu vare mange Aar, inden man vil kunne skride til at udbetale Tilskud i Henhold til den Lov, som Flertallet tilraader nu at vedtage. Hertil kommer den fuldstændige Usikkerhed med Hensyn til den danske Stats Finanser, naar Freden en Gang er indtraadt. Hvis Krigen endnu fortsætter i længere Tid — og Udsigterne til en snarlig Afslutning synes meget ringe —, vil Statens Finanser utvivlsomt blive stærkt belastet. Men yderligere vil Landets disponible Midler svinde, fordi vi gaar en Periode i Møde, under hvilken Udgiften er sikrere end Indtægterne, og under hvilken hele Landets Næringsliv vil være udsat for stærk Hæmning eller paa mange Maader for Standsning. Det tør derfor ikke paa regnes, at Staten efter Freden vilde finde et indenlandsk Laanemarked, som er i Stand til at træde til, medens det maa anses for ganske udelukket, at noget udenlandsk Laanemarked staar os til Bud.

Følgen heraf maa være, at Statens Tilskud til nye Privatbaneanlæg *i bedste Fald maa udskydes*, og det Tidsrum, indenfor hvilket de store, her foreslaaede Tilskud vil kunne udredes, vil blive meget langt.

Der rejser sig derfor naturligt det

Spørgsmaal: Er det berettiget og forsvarligt, at Rigsdagen binder fremtidige Rigsdage for en meget lang Aarrække ved Bevillinger, til hvilke Midlerne ikke vides at være til Stede, og til en Række Anlæg, for hvilke der ingen *Nødvendighed* er, og hvis *Betimelighed* er tvivlsom set i Forhold til andre vigtigere og for Udviklingen af Landets Næringsliv og Samfærdselsmidler langt betydningsfuldere Foranstaltninger?

Nogen Nødvendighed for at tage de her foreslaaede Beslutninger allerede nu foreligger ikke, thi selv i bedste Fald tør det ikke forventes, at Staten foreløbig vil kunne udrede Tilskuddene. Ganske vist vil Koncessionerne kunne gives og Anlægene paabegyndes, saafremt Koncessionshaverne midlertidig ved Laan sikrer sig de fornødne Midler, men naar Hensyn tages til den Usikkerhed, der vil være om Tidspunktet, naar Statstilskuddene falder, kan det ikke antages, at denne Vej vil blive fulgt undtagen i saadanne Tilfælde, hvor man føler sig sikker paa at kunne forrente de midlertidige Laan ud af Driftsoverskuddet, men det vil i Virkeligheden sige i de Tilfælde, hvor Statens Tilskud kan undværes. Som Regel vil man sikkert afvente Statstilskuddet, d. v. s. udskyde Anlægget en Aarrække.

Men hvorfor da allerede nu binde sig i Forvejen til Anlæg, naar Forholdene maaske til det Tidspunkt, da Anlægene virkelig skal udføres, kan have forandret sig meget væsentligt! At Krigen vil medføre meget væsentlige og blivende Forandringer i Landets Økonomi, kan ikke betvivles. Hele Grundlaget for en Del af vort Landbrug, Indførselen af billige Foderstoffer, er alt nu borte, og det vides ikke, om og naar det kan genvindes. Hvilken Indflydelse dette vil have paa Landbrugets Udvikling i Landets forskellige Egne, paa disse Egenes økonomiske Evne og Udviklingsmuligheder, vides ikke. Men Planer, der som de her omhandlede er byggede paa Forholdene før Krigen og under dennes første for vort Land og vort Landbrug saa gunstige Periode, kan da vise sig ikke mere at passé.